Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

[redacted]

[redacted]

TER BESLISSING

Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Cluster 3

Opgesteld door
[redacted]

Aan Staatssecretaris Deadline: 23 september 2022

nota

Wetsvoorstel rechtspositie gesloten jeugdhulp

Datum
9 juni 2022

Kenmerk
3273974-1015161-WJZ

Uw kenmerk

Zaaknummer
1015161

Bijlage(n)
-

1. Aanleiding

In de brief van 8 juli 2022 heeft u aan de Tweede Kamer (TK) toegezegd de nota naar aanleiding van het verslag van het wetsvoorstel rechtspositie gesloten jeugdhulp na de zomer aan de TK te zenden. Ter toelichting is het oorspronkelijke wetsvoorstel en de MvT bijgevoegd.

2. Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd:

1) Akkoord te gaan met het indienen van bijgevoegde nota naar aanleiding van het verslag (nnavv) (= uw antwoorden op de vragen van de TK);
2) Akkoord te gaan met het indienen van de nota van wijziging (NvW) (waarmee u het wetsvoorstel aanpast);
3) Beide nota's en de aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer te ondertekenen.

De deadline is gesteld op 23 september in verband met het geplande gesprek over dit wetsvoorstel op 29 september.

3. Kernpunten

- Doel van het wetsvoorstel is het verbeteren van de rechtspositie van jeugdigen die op basis van een rechterlijke machtiging in een accommodatie voor gesloten jeugdhulp zijn geplaatst.
- De kern van het wetsvoorstel is dat het kunnen toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen met meer waarborgen wordt omgeven. Uitgangspunt is het "nee, tenzij beginsel": de maatregel wordt niet toegepast, tenzij er voor de jeugdige geen minder bezwarende alternatieven zijn, de maatregel evenredig is en redelijkerwijs te verwachten is dat de maatregel effectief is. Dit past in de beleidslijn die is uitgezet in uw brief van 8 juli jl.
- Verbeteringen t.o.v. de huidige Jeugdwet zijn:
  - Rechten van de jeugdigen worden versterkt en verduidelijkt;
  - Vrijheidsbeperkende maatregelen moeten zo min mogelijk en voor een zo kort mogelijke duur worden toegepast;
  - Jeugdhulpaanbieders moeten verantwoording aan de IGJ afleggen over het toepassen van de maatregelen (net als in de Wvggz en Wzd).
- Met de NvW wordt – mede n.a.v. vragen van de TK - nog een aantal verbeteringen toegevoegd aan het wetsvoorstel. Dit zijn:
  - Insluiten (de term voor gedwongen afzonderen) wordt beperkt tot één dag, met maximaal één dag verlenging;

  - De mogelijkheden voor familieleden voor bezoek worden verruimd;
  - Voor het opnemen van geneeskundige behandelingen in het hulpverleningsplan van een jeugdige wordt de betrokkenheid en instemming van een arts vereist;
  - Indien het niet lukt de toepassing van een vrijheidsbeperkende maatregel af te bouwen, moet een niet bij de jeugdhulp betrokken onafhankelijke deskundige advies worden gevraagd over het afbouwen van die maatregel. De jeugdhulpverantwoordelijke moet op basis van het advies overwegen het hulpverleningsplan aan te passen;
  - Bij het instrument van de voorwaardelijke machtiging wordt als mogelijke maatregel het beperken van de bewegingsvrijheid toegevoegd. Jeugdhulpaanbieders in open residentiële jeugdhulp hebben aangegeven dat het regelmatig voorkomt dat jeugdigen als enige maatregel nodig hebben dat zij het gebouw niet zelfstandig kunnen verlaten. Ingeval van een voorwaardelijke machtiging waarbij het beperken van de bewegingsvrijheid is opgenomen, kunnen jeugdigen dan in de open accommodatie blijven.
- Het wetsvoorstel biedt geen basis voor de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen in de open residentiële jeugdhulp, tenzij een voorwaardelijke machtiging is verleend. Over vrijheidsbeperking in open instellingen wordt, zoals toegezegd aan de TK, een adviesaanvraag aan de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) voorbereid. Daarin kunnen we uw suggestie voor een gedifferentieerd systeem van machtigingen (licht, medium, gesloten) mee nemen.
- In het verslag vraagt de TK met name naar:
  - de verschillen tussen het eerder geconsulteerde wetsvoorstel en het ingediende wetsvoorstel;
  - de verschillen tussen het wetsvoorstel en de Wvggz en de Wzd;
  - de maatregel van insluiten;
  - de uitvoering van het nee, tenzij-beginsel;
  - de bij algemene maatregel van bestuur te stellen nadere regels;
  - contact met familieleden, het onderwijs en het beleven van godsdienst in de instellingen;
  - de inrichting van kamers in de instellingen;
  - vertrouwenspersonen.

4. Toelichting

a. Draagvlak politiek

Er is veel draagvlak voor het verbeteren van de rechtsbescherming en rechtspositie van jeugdigen. De brief van 8 juli 2022 over passende hulp voor jeugdigen die bescherming en veiligheid nodig hebben en het plan voor het aanpassen van het systeem van de gesloten jeugdhulp is positief ontvangen.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

Jeugdhulpaanbieders beschouwen het wetsvoorstel met de nadruk op het "nee, tenzij" uitgangspunt als helpend voor de beweging naar een meer ontwikkelingsgericht leefklimaat. Zij zijn bezig zich voor te bereiden op de invoering van het wetsvoorstel en hebben hiertoe een projectsubsidie van VWS gekregen. Gesprekken met ervaringsdeskundigen in de consultatiefase van het wetsvoorstel hebben geleerd dat ze het liefst een einde zien aan gesloten

jeugdhulp, maar zo lang gesloten jeugdhulp nog bestaat, zien ze dat het wetsvoorstel verbeteringen bevat.

c. Financiële en personele gevolgen
Het wetsvoorstel heeft financiële gevolgen. Jeugdhulpaanbieders zullen hun werkwijzen moeten aanpassen. Ook zal geïnvesteerd moeten worden in kindvriendelijke ruimten binnen instellingen. Het vorige kabinet heeft hiervoor al € 5 mln. beschikbaar gesteld.

d. Juridische aspecten haalbaarheid
Het wetsvoorstel is opgesteld door directies Jeugd en WJZ en is juridisch haalbaar. In samenhang met het plan gesloten jeugdhulp, het overleg met ervaringsdeskundigen en de gestelde schriftelijke vragen van de TK is nog een aantal verbeteringen opgenomen in de NvW.

e. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)
Het wetsvoorstel is afgestemd met het ministerie van JenV, IGJ, Jeugdzorg Nederland, ervaringsdeskundigen en AKJ-vertrouwenspersonen. Een aantal antwoorden van de nnavv is voorgelegd aan Jeugdzorg Nederland voor een controle op eventuele feitelijke onjuistheden.

f. Gevolgen administratieve lasten
Het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) heeft het dossier vorig jaar niet geselecteerd voor een formeel advies, omdat de gevolgen voor de regeldruk beperkt zijn en toereikend in beeld zijn gebracht. Daaraan lag ten grondslag een impactanalyse op de administratieve lasten die het bureau Significant in onze opdracht heeft uitgevoerd.

g. Toezeggingen
Er worden geen nieuwe toezeggingen gedaan.

h. Fraudetoets
n.v.t.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
In deze nota zijn alle tot personen herleidbare gegevens op ambtelijk niveau onleesbaar gemaakt.